

Plenum

Tisdag 7.9.2021 kl. 14.03—19.20

19. Lagmotion med förslag till lag om ändring av 10 § i räntelagen

Lagmotion LM 90/2020 rd Sheikki Laakso saf

Remissdebatt

Talman Anu Vehviläinen: Ärende 19 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talman konferensen föreslår att ärendet remitteras till ekonomiutskottet.

För remissdebatten reserveras högst 30 minuter. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet. — Debatt, ledamot Laakso.

Debatt

18.02 **Sheikki Laakso ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaankin tämän aloitteen pääasiallinen sisältö on, että aloitteessa ehdotetaan ulosottovelallisen vapauttamista viivästyskoron maksamisesta. Viivästyskorko poistamalla lukuisille velallisille annetaan realistinen mahdollisuus suoriutua veloistaan elinaikanaan. Perusteenahan tässä on — joku voi ehkä kuvitella, että tässä on jotain populismia, mutta tässä ei oikeasti ole populismia — että minä haluan oikeasti tuoda esiin ja pistää teille mietintämyssyyn sen, onko tässä sittenkin järkeä, että olisi ulosotossa nollakorko. Aika usein helposti tehdään niin, että tästä tulee todellinen kannustinloukku, kun ulosottoon menevä velka keräännytää edelleen ison määrän maksuja lisää. Siellä on ulosottomaksua valtiolle, sen lisäksi tietysti se korko.

Tämä on äärettömän haasteellinen homma sen takia, että ei tarvitse ole normaalilla työskäyväällä ihmisellä sen ulosottovelan kovinkaan suuri, kun todellisuudessa korot vain kasvavat ja se pääoma ei koskaan lyhene siellä. Tämä on sellainen kannustinloukku, että jos ajatellaan vaikka 2 000 euroa tienavaa työntekijää, nettona kaksi tonnia käteen, ja ulosottomies käy siellä, niin siitä jää 1 300–1 400 euroa kuukaudessa käteen. Se tarkoittaa sitä, että verrattuna siihen, jos työkkärikorvauksilla elelisi, ei montaa sataa jää siitä kuukauden työstä itselleen, mikä aiheuttaa ihan suoraan yksinkertaisesti sen, että tehdään mieluummin niitä hommia pimeänä tai jotain muuta vastaavaa ja nostetaan ne työttömyyskorvaukset sieltä.

Tässä moni tietysti ajattelee näin, että tämä tilanne on velkojan kannalta vähän haasteellinen ja ehkä epäoikeudenmukainen. Mutta jos rehellisiä ollaan, niin velkojahan voi itse päättää, viekö sen velkansa ulosottoon vai eikö vie sitä velkaansa ulosottoon. Elikkä jos tulee se tilanne, että velkoja haluaa sen ulosottoon, niin todennäköisesti se velka on siinä vaiheessa jo aika epätoivoinen saamisiensa takia ja sen takia se sinne yleensä viedään.

Itse henkilökohtaisesti olen 2000-luvun alussa joutunut maksamaan kaverin pankkilainat. Jos tänä päivänä kaveri toisi minulle sen rahan, mitä minä silloin jouduin maksa-

Punkt i protokollet PR 92/2021 rd

maan, niin minä olisin ikionnellinen. En todennäköisesti sitä koskaan tule saamaan, mutta tilanne on se, että olisi riittänyt se pelkkä pääoma.

Joka tapauksessa, kun mietitään tätä asiaa näin, ne velkojat, jotka tällaisen velan vievät sinne ulosottoon, ovat siihen asti, kun se menee sinne ulosottoon, kerryttäneet sen velan aika usein kaksinkertaiseksi. Etenkin jos puhutaan perintäyhtiöistä tai vastaavista, niin se laina on aika nopeasti jopa kaksinkertainen. Se, että sen kaksinkertaisuuden kasvaminen loppuu siinä, kun se menee ulosottoon, on oikeasti mielestäni todella inhimillistä. Ja se tärkein asia on nimenomaan siinä, että kun se on siellä ulosotossa, niin se velallinen näkee jossain vaiheessa sen, että se velka oikeasti vanhenee, ja hän näkee sen tulevaisuuden päivämäärän, jolloin hän pääsisi siitä ahdingosta eroon. Sitä kautta meillä on 500 000 ulosoton asiakasta, joista varmasti väitän näin, yksi 100 000 saadaan takaisin työmarkkinoille tämän nollakoron ansiosta.

Minä sanon ihan suoraan, että minä ymmärrän sen, että alkuun saattaa tuntua siltä, että tässä ei ole helmen järkeä. Mutta oikeasti, kun mietitte tätä kokonaisuutta, että tämä nollakorko tekisi sen palveluksen koko yhteiskunnalle... Ja ihan varmasti ne velkojat, jotka näitä velkoja ovat perimässä ulosoton kauttakkin, ovat ennen sitä ulosottoon menemistä kerryttäneet ihan riittävästi sitä korkoa siihen hommaan.

Tästä oli keskustelua jopa mediassakin, ja kihlakunnanvouti otti kantaa tähän asiaan minun mielestäni vähän, aavistuksen, hullulla tavalla, koska hän esitti sen, että tämä ulosoton pyörittäminen maksaa yhteiskunnalle tälläkin hetkellä enemmän kuin siitä saatuja rahoja on, mutta tässä ei pidä meidän päättäjien sotkea, niin kuin kihlakunnanvouti sotki, että tässä oltaisiin poistamassa ulosottomaksua valtiolle elikkä sitä kulua, jonka se velallinen joutuu maksamaan siitä, että sitä ulosoton kautta peritään. Tämä aiheuttaa sen kuitenkin, ettei tätä missään nimessä tulla käyttämään jonain maksuautomaattina, koska siinä ei ole mitään järkeä. Kenenkään ei kannata niitä tämänkään jälkeen, nollakoronkaan jälkeen, viedä ulosottoon, koska siitä ulosoton kautta maksamisesta tulee kalliimpaa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas.

18.08 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Laakson aloitetta ulosottovelallisten vapauttamisesta viivästyskoron maksamisesta täytyy pitää erittäin hyvänä puheena. Tässä salissa on useita kertoja puhuttu siitä, kuinka 90-luvun laman aikana kaatuneet yrittäjät ovat vielä tänäkin päivänä, suuri osa heistä ja jopa toisessa sukupolvessa, suurissa ongelmissa. Edustaja Laakson aloite on kova, siinä esitetään kylmänviileästi nollakorkoa, kuitenkin niin, että ulosottomaksu, elikkä se korvaus — kuten edustaja Laakso tässä ansiokkaasti sanoi — jolla kustannetaan tätä toimintaa, säilyisi. Pidän sitä kannatettavana, koska meidän tulee tässä salissa ottaa joskus vakavasti tämä ongelma.

Täällä puhutaan työllisyyden lisäämisestä, valtion verovarojen lisäämisestä, ja sitten me puhumme työvoiman saatavuudesta, ja meillä on puoli miljoonaa ihmistä, jotka on suljettu ulkopuolelle oravanpyörästä sillä tavalla, että heistä suuri osa on yrittäjiä, ja jos heille annettaisiin mahdollisuus päästä siitä valtavasta korkokasasta, mikä vuosien ja vuosikymmenten aikana on kasaantunut, siis pelkkiä korkoja, nyt en puhu pääomasta, niin siellä olisi valtava voimavara, väitän, että satatuhatta ihmistä. Onko meillä, näin pienellä valtiolla, varaa pitää sellainen reservi pois jokapäiväisestä tuottavasta toiminnasta?

Tältä osin toivon, että tämä edustaja Laakson erinomainen lakialoite joko saa hallituksen vakavasti pohtimaan tämän lakialoitteen hyväksymistä sellaisenaan tai ainakin tuo

Punkt i protokollet PR 92/2021 rd

suuren keskustelunaiheen tähän saliin: olisiko vihdoinkin tehtävä jotain sille asialle. Ne kauniit sanat ja aloitteet ja se puhuminen, ministereiden sanat, että nyt täytyisi tehdä, ja jokavuotinen lupaus, että meidän tulee nyt vihdoinkin päästä siihen ja siihen pisteeseen — tässä salissa se voidaan toteuttaa näin. [Puhuja napsauttaa sormiaan] Ryhdytään tekemään niitä tekoja, että nämä ihmiset jonain kauniina päivänä voivat hommata itselleen edes vakuutukset. Meidän pitää muistaa, että tämä porukka on sellaista, että kun he ovat luottotiedottomia, niin he eivät saa puhelinliittymää, he eivät saa kotivakuutusta, eivät lakisääteisiä palveluitakaan. Täällä on suuria ristiriitoja, jotka meidän tulee ratkaista tässä salissa, ja pikimmiten. Osa heistä on, niin kuin sanoin tuossa aikaisemmin, ollut siinä loukossa jo tuolta 90-luvulta saakka. Miettikää, 30 vuotta maksettu korkoja. Pääoma ei ole muuttunut vieläkään miksikään, ja tämä jatkuu.

Kun tällainen kehitys on tällaisessa läntisessä hyvinvointiyhteiskunnassa mahdollista, niin kyllä minulla ainakin herää kysymyksiä, ollaanko me tehty kaikkemme. Onko 30 vuoden aikana tässä salissa tehty kaikki se, mitä olisi pitänyt tehdä? Velathan on maksettava, eikös juu, mutta se, että sille lyödään ensin perintätoimistojen — huom. ja tämä sallitaan — toimeksiannosta jopa 700 prosentin korot niskaan: tässä salissa hyväksytään tällainen toiminta, että veroparatiisiyhtiöt perivät Suomen kansalaisilta satojen prosenttien korkoja. Me hyväksymme sen. Sitten se menee perintään, ulosottoon, ja sitten tulee ulosoton korot. Sen korkoa koron päälle -potin niskaan tulee sitten vielä valtion perimät korot. Pidän sitä kohtuuttomana.

Tästä syystä kiitän edustaja Laaksoa jälleen kerran isänmaallisesta toiminnasta ja rohkeudesta tuoda tänne saliin asioita, jotka todellakin siis satojatuhansia suomalaisia ihmisiä koskettavat joka päivä. Puoli miljoonaa suomalaista on iso joukko ihmisiä. Mielestäni meidän tulee ottaa nyt niin sanotusti härkää sarvista, hoitaa asia niin, että tälle tullaan nyt tekemään jotain. Ja edustaja Laakson lakialoite on siihen aivan loistava työkalu. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

18.13 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Oikein miellyttävä, hyvä ja kovatavoitteinen lakialoite, jonka edustaja Laakso on tänne tuonut.

Jos aloitetaan ensin siitä edustaja Peltokankaan puheita ja lupauksia -osiesta, mikä hallituksenkin ohjelmassa on, ylivelkaantuneiden aseman helpottaminen, ja siitä, mitä tähän asti on tavallaan tehty, niin meillä tulee olemaan tämän syksyn aikana toivottavasti luottohäiriömerkinnän lyhentäminen yhteen kuukauteen. Siihen on tarvittu meitä kaikkia, ei vain tällä vaalikaudella vaan sitä edellisellä ja sitä edellisellä — pitkäjänteinen työ yhdessä tehtäväksi sen satojentuhansien ihmisten joukon eteen, joka kärsii luottohäiriömerkinnästä ja on niissä ahdingoissa, mitä edustaja Peltokangas tuossa kuvasi. Hallitusohjelmaan on myös kirjattu ulosoton turvaosan korottaminen minimieläkkeeseen, joka on askel siihen suuntaan, mitä tarvitaan.

Vasemmistoliitto on laatinut 15 kohdan ohjelman, kuinka tulisi ylivelkaantuneitten asemaa parantaa, ja yksi on, että kohtuullistetaan korkoihin, perimis- ja oikeudenkäyntikuluihin meneviä maksuosuuksia madaltamalla ulosottokannan lakisääteistä korkoa ja erottamalla velan pääoma korkokuluista niin, että nykyistä suurempi osa maksuista käytetään velan lyhennyksiin. Velallisen pitää myös saada tietää yksityiskohtaisesti, mihin ulosottomaksut menevät. Koko ulosottoaaren käsittely — toivotaan, että täällä hallitus—oppositiopoalueiden välillä vielä tällä syysistuntokaudella saisimme jonkun yhteisen lakialoit-

Punkt i protokollet PR 92/2021 rd

teen, jolla konkreettisesti tuodaan vielä enemmän esille, mitä me voitaisiin oikeasti tehdä ja mitä lähteä valmistelevaan jo tällä hallituskaudella.

Meillä on positiivinen luottorekisteri valmistelussa, ja sen lainsäädännön on tarkoitus valmistua nyt tämän hallituskauden aikana, mutta kuten olemme ministeriltä kuulleet, niin verottajan järjestelmä ei vielä pysty sitä toteuttamaan tällä vaalikaudella. Mutta muistetaan huolehtia siitäkin, ettei sinne jää sellaista valuvirhettä, mikä tällä hetkellä on mahdollista suomalaisessa velkomisjärjestelyssä, että käytetään limiittikoron ylintä osaa. Minullakin on sellaisia yritystuttavia, jotka kertovat sieltä 90-luvulta, että pankki oli antanut limiitillä tietyn verran velkaa. Yrittäjä ei ollut käyttänyt siitä kuin vain osan, mutta silti se vietiin oikeuden kautta niin, että sitä koko maksimimäärää lähdettiin perimään, ja konkurssihan siitä tuli. Vasta nyt monien vuosien jälkeen, kun hän sai ne yrityksestä perityt paperit takaisin, hän pystyi osoittamaan, että tämä on totta, mutta meiltä puuttuu lainsäädäntö: summaarista oikeuden tai oikeudessa olevaa päätöstä perittävästä summasta ei voi oikaista, jos siinä tulee virhe.

Meillä on paljon tehtävää, jota pitää tehdä, mutta tämä edustaja Laakson lakialoite on juuri sellaista, mitä me tarvitsemme tässä yhteiskunnassa, jotta me voimme saada ne ihmiset takaisin työelämään, että se työ on aina kannattavaa, ettei se ole niin, että ne kaikki rahat häipyvät niin kuin tuhka tuuleen ja se vie työhalun. Toivotaan, että keskustelu tältäkin osin tästä kovasta tavoitteesta on nyt avattu ja viedään tätä asiaa eteenpäin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäenpää.

18.17 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä edustaja Laakson esitys on erittäin hyvä. Olen viime kesän aikana tutustunut hieman tällaisiin ongelmiin, joita velallisille on tullut. Se, mikä on erityisen raskauttavaa nähdä, on se, että tällaisella henkilöllä, joka ulosoton ja näiden pikavippi- tai perintäfirmojen kanssa joutuu ottelemaan, on kyllä vaikeuksia saada itseään nostettua enää sieltä syvästä suosta ulos, eritoten kun hän ei välttämättä edes tiedä, paljonko sitä ulosottovelkaa on. Saattaa olla, että hän näitten kaikkien papereiden kanssa — niitä on ensin tullut ja ne ovat jääneet hoitamatta, ja loput paperit on jätetty avaamatta tai revitty — voi kuvitella oman velkansa, mitä hänellä on siellä, jopa kymmenkertaiseksi.

Minä toivon, että tämä lakialoite etenee, ja minä toivoisin myös, että jonkinlainen kohtuullisuus saataisiin näihin ulkomaisten yritysten, perintäfirmojen maksuihin. Justiin äsken valokuvana otin tästä esimerkinomaisesti: 7,24 euron maksu on kasvanut perintäfirman toimesta 54,60 euroon, ja tämän jälkeen se on mennyt ulosottoon. Tämä on ihan käsittämätöntä. Se on 7,5-kertainen, se maksu, mitä tämä perintäfirma tästä maksusta yrittää viedä.

Toivon myönteistä suhtautumista, ja kiitoksia Myllykoskelle tästä suhtautumisesta myös tähän lakialoitteeseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

18.20 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Vielä on pakko sanoa edustaja Laaksolle, että kyllä näissä asioissa salin äärireunat löytävät hyvin toisensa ja sitä samaa vastuullisuutta jaetaan varmasti myös koko salin mitalta.

Punkt i protokollet PR 92/2021 rd

Jos jotakin nyt yhtäkkiä voitaisiin yhdessä tehdä, niin varmasti se olisi se, että kun hallitus on reagoinut oikealla tavalla ja säätänyt koronasta aiheutuen pikavippien ja kulutusluottojen korkokaton ylärajaksi 10 prosenttia, niin tässä meillä olisi hyvää yhteisharrastusta lähteä edellyttämään nyt hallitukselta toimia, että tämä säädettäisiin pysyväksi. Se on yksi kohta vasemmistoliiton 15 kohdan ohjelmasta. Ja kun sitten sote tulee, niin toivotaan, että siellä tulisi lainsäädäntöön se, että näillä hyvinvointialueilla sosiaali- ja terveystalouden omavastuita ei laitettaisi perintään vaan siellä pystyttäisiin vaikka sitten sopimaan euro kuukaudessa -maksusta, että ihmiset eivät ajaudu perintäfirmojen saalistettaviksi. Tälläkin hetkellä kuntayhtymät, kunnat, kaupungit, niitten sosiaali- ja terveystaloudet laittavat ne maksamattomat perintään, jolloin ollaan tässä samassa kierteessä: tulee maksuhäiriömerkintä, asiat siirtyvät ulosottoon. Näiden sosiaalisten asioiden kohdalla, joita me tarvitaan, ei alistettaisi niitä, jotka ovat maksukyvyttömiä jo siinä vaiheessa, kun hakevat palveluita itselleen terveytensä takia, perintäfirmojen saalistettaviksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laakso.

18.22 Sheikki Laakso ps: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaankin tässä koko systeemissä on paljon korjattavaa, koska tuntuu olevan vielä jopa se tilanne, että tässä tulee uusiakin. Sain itse asiassa juuri eilen lounaspöydässä entisen yrittäjän kertomuksen siitä, millä tavalla joku asetus nyt on muuttunut tässä. Aikaisemmin kun maksoi... Kun sinne oli verovelkaa jäänyt silloin, kun oli yrityksensä myynyt — oli myynyt pikkasen liian halvalla, oli laskenut vähän väärin, ja sattui jäämään pikkasen sinne piikkiä — ja hän ei sitä saanut hoidettua, niin se meni ulosottoon. Ja nytten kun hän on sitten saanut kolmen viimeisen vuoden aikana veromätkyjä ja on maksanut niitä, niin nyt tulikin sellainen ilmiö, että se näkyy edelleen siellä maksamattomissa. Hän on saanut mätkyläpun, 60 euroa, mutta nyt on joku asetus muutettu niin, että se laitetaan niihin vanhimpiin velkoihin. Ja siinä tehdään nyt niin naurettava juttu, että nyt sitten kun hän maksaa vanhemmasta sen velan pois, niin tämä uusin jää ja menee sitten uudestaan sinne ulosottoon. Elikkä tarkoitetaan sitä, että ei saa katkaistua ollenkaan sitä velkakierrettä, sitä, mikä menee sinne ulosottoon, elikkä aina kun sinne lävähää uusi, niin aina sitten on ulosottomaksu valtiolle, ja tässä kuitenkin nyt puhutaan verottajan toiminnasta.

Itse asiassa tänään laitoin oman avustajani selvittämään vähän sitä asiaa, mistä tällainen on tullut. Itse asiassa nyt, kun on viimeisen kerran mätkynsä saanut ja mätkynsä maksanut, ne siirretäänkin automaattisesti niihin kaikkein vanhimpiin velkoihin, elikkä ei saada sitä ulosoton kierrettä katkaistua ollenkaan. Joskus tuntuu, että kun meidän pitäisi saada näitä asioita parempaan suuntaan, miksi meillä tulee tällaisia tilanteita, että me mennään ojasta allikkoon. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till ekonomiutskottet.